СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 288. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 12-го грудня 1939. No. 288. Jersey City, N. J., Tuesday, December 12, 1939. VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

СЛУХИ ПРО ПОВСТАННЯ У ЛЬВОВІ І НА З. У. З.

НЮ ЙОРК. — Американська журналістка Ен Мк-Корик у своїй статті „Перемога чи програ. Росія ослабила свою позицію через наступ на Фінляндію" в „Ню Йорк Таймсі" з 11. грудня ц. р. згадує про слухи повстання українців проти совєтської влади у Львові і на західньо-українських землях. Вона дослівно говорить: „Звідомлення з Фінляндії про незадоволення серед наступаючих військових відділів і слухи про українську революту у Львові і в Східній Польщі не можуть бути справджені; та всетаки вони викликають питання про справність червоної армії, про внутрішні відносини в Совєтах та про сталість режиму". Порівнюючи Фінляндію до Польщі, пані МекКормик говорить: „Польща була ослаблена внутрішніми роздорами, проблємами меншостей і урядом, що трясся на вузькій платформі піддержки загалу. Фінляндія є зціплена і зединена нація".

ПОМІЧ ФІНЛЯНДІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Американський уряд рішив дати Фінляндії кредит на десять міліонів долярів. За ті гроші фінський уряд могтиме закупити в Америці фармерські й інші цивільні продукти, не призначені для війни. Америка не хоче дозволити на продаж мілітарних продуктів, щоб у тою спосіб не наражати своєї невтральности.

НЮ ЙОРК. — На руки комітету допомоги Фінляндії, якого головою став бувший президент Гувер, напливають великі жертви від ріжних американців. Серед жертв знаходиться одна у висоті пять тисяч долярів від невідомого жертводавця. Гувер, що знаходиться тепер у Каліфорнії, виголосить телефонову промову до зібрання фінів у Ню Йорку, влаштованого у звязку з поміччю Фінляндії.

ДАЛЬШІ РОЗШУКИ ДАЕСА.

ВАШИНҐТОН. — Один з членів комітету Даеса, Метюз, зробив заяву, що в „Лідзі жіночих споживачів", „Юнії склепових покупців" і інших організаціях, яких діяльність звязана з консумцією, скрито працюють комуністичні агенти, стараючись підкопати теперішній американський устрій і промостити шлях для комунізму. Завдання комуністів, говорив Метюз, є всюди викликувати незадоволення та компромітувати капіталістичний устрій. Коли вони до того не можуть знайти дійсних фактів, вони видумують брехню, казав він.

НЮ ЙОРК. — Голова „Ліги жіночих споживачів", пані Боєр, заявила, що закид, начеб у її організації працювали комуністи, є недоречний і неправдивий. Комітет Даеса, не провіривши справи та не давши представникам її організації зробити свої зізнання, осмілився на власну руку зробити ті закиди, говорила пані Боєр.

АРЕШТ КОМУНІСТА ДОЦЕНБЕРҐА.

НЮ ЙОРК. — Поліція арештувала ще одного комуністичного провідника, який колись на приказ Москви зорганізував в Америці Комуністичну Партію, Миколу Доценберґа. Поліція арештувала його за те, що він видобув фальшивий американський пашпорт і їздив на нього, куди було йому потрібно. Поліція шукає цілої низки комуністів, що фальшували американські пашпорти. Між іншим комуністи видавали фальшиві пашпорти „Бриґаді Линколна", яка складалася з охотників і боролася в Еспанії по боці „льоялістів".

РОЗПОРЯДОК ВІДНОСНО ДАЛЕКО ЇДУЧИХ АВТОБУСІВ.

НЮ ЙОРК. — Посадник Ля Ґвардія зарядив, що всі компанії, яких автобуси їдуть далеко поза Ню Йорк, до інших стейтів, мусять побудувати свої стації десь на пограниччі Ню Йорку, бо з 1941 року усі їх автобуси не зможуть вїздити до Ню Йорку. Таке рішення повзяв посадник тому, що вулиці Ню Йорку вже й так дуже завалені всякими автомобілями.

ПЕРЕБІЛЬШЕННЯ В НАУКОВИХ ТИТУЛАХ.

НЮ ЙОРК. — Д-р Фридерик Кепель, що є „бечелер оф артс", два рази доктор літератури і шість разів доктор прав, заявив, що надавання титулів у наукових колах тепер дійшло до абсурду і в багатьох випадках ті титули нічогісенько не варті.

КЕНЕДІ ПРО ПОЛОЖЕННЯ В ЕВРОПІ.

БОСТОН. — Джозеф Кенеді, американський амбасадор до Лондону, що тепер є на вакаціях, виголосив промову, в якій накликав Америку, щоб вона за всяку ціну не далась втягнути до війни. Бо та війна це не є ніякий американський інтерес. Яких арґументів не уживалаб чужа пропаґанда, якби не захвалювала вона війни, вживаючи до того високих кличів, американці повинні держатися здалека. Во своєю участю Америка цілком не поможе Европі, говорив він. Про европейське положення Кенеді мав дуже пригнобливе поняття.

В ОГОЛОШЕННЯХ ТРЕБА КЕРУВАТИСЬ ПРАВДОЮ

ВАШИНҐТОН. — Федеральна комісія торговлі заборонила компанії Форда і Дженерал Моторс Корпорейшен у своїх оголошеннях вживати „6%". Бо коли вони продають свої автомобілі на виплату, то беруть за недоплачені гроші не „6%", але часом по 11 і пів відсотка.

НЕСПРАВЕДЛИВЕ ВИПРАВДАННЯ

Адвокат одного хлопця, поставленого за кидання камінням перед поліційного суддю в Луисвили, Кентокі, боронив свого малого кліента тим, що, мовляв, кожний молодий хлопець уже з природи чує потяг до кидання камінія. Через те мовляв і його кліент, побачивши підчас відвідин у рідні вивірку на дереві, не міг здержати свого природного нахилу й став у неї кидати камінням. Суддя признав, що діти мають такий природний нахил, але додав, що це їх не оправдує, і засудив хлопчину на 5 долярів кари.

ВІДОКРЕМИЛИ НОВУ ШКІРНУ НЕДУГУ

Уряд Здоровля Злучених Держав відокремив від інших подібних недуг досі не призвану за окрему недугу шкіри. Подібна вона до недуги пеляґри і берібері, але є це окрема недуга, якої признаками є викиди на носі й устах та глибокі западини на лиці. Називають її лікарі „арібофлявінозіс" та приписують її недостачі вітаміни „Б—2". Кажуть, що можна її вилікувати за місяць відповідним кормленням.

ШАПКА НЕВИДИМКА

Ґазета „Горалд - Джорнел" із Спартасберґу, в Савт Каролайні, доносить, що один місцевий хемік придумав таку субстанцію, що помальований нею літак стає зовсім невидимий на віддалі сто стіп.

Ґазета додає, що департамент війни вже повідомлений про цей винахід, очевидно важний для війська, та що він уже вислав своїх представників переконатися, скільки правди є в цьому донесенні.

ПЕРЕҐОНИ ЛІТАКА З БУЗЬКОМ

Підчас розмови між пасажирами на літаку підприємства „Юнайтед Ер Лайнс", що летів у суботу з Клівленду до Філядельфії, один пасажир висказав заклопотання, бо, мовляв, його жінка має родити дитину, а він не знає, чи наспіє на час. Приявний на літаку віцедиректор підприємства зачув ці слова й приказав пільотові підогнати літак, як міг найскорше. Зажурений пасажир прибув додому 33 мінути перед критичним часом. Він зараз забрав жінку до шпиталю, де вона по десятьох мінутах уродила дитину.

УЧИВСЯ ВІД ЗВІРЯТ

Т. О'Ніль, власник великої фарми коло Кемерера, в стейті Ваиминґ, мав немало клопоту при будівлі ґат на ріці. Бачачи, що його ґаті ріка легко зривала, тоді, коли ґаті, виставлені бобрами, опиралися повені, він пішов на науку до цих звірят. Простудіювавши способи будівлі ґат бобрами, він почав будувати свої ґаті в цей самий спосіб і тепер найбільша повінь уже не може зірвати його ґати.

ЗАГНАЛИ СЕРНУ НА СМЕРТЬ

У повіті Кингмен в стейті Канзас зявилася серна в місці, де її здавна ніхто не бачив. Понад сто фармерів і мисливих забралися гнати за серною. Ґнали її десять миль і загнали на стейтову резервацію для дичини. Думали оставити її там у спокою на ціле життя, та серна по пів годині згинула від обезсилення внаслідок погоні.

ЛОВЛЯ КИТІВ — СПОРТОМ ДЛЯ ТУРИСІВ

Залізниця „Канадієн Пасифік" поробила заходи, щоб стягнути спортсменів на полювання на китів у заливі Ґудсона.

Цього року в серпні мисливі піймали там кілька білих китів довжини від 14 до 15 стіп і ваґою від 1,000 до 1,600 фунтів.

Ці кити не мають торговельної вартости, але ескімоси і індіяни вживають вивареного з їх товщу олію до освітлювання й огрівання своїх хат, а мяса для годівлі собак.

НАПАД „УБИТОГО" СЕРНЮКА

Алберт Ворнер з Ґвайт Ґейвену, Па., стрілив на полюванні до великого оленя. Стріляв він пому між очі й олень по вистрілі упав, але, як Ворнер відложив рушницю й підійшов до вбитого, цей зірвався на ноги й кинувся на мисливого. Ворнер схопив оленя за роги й став кричати помочи. Надбіг інший мисливий і вбив оленя мисливським ножем. Куля Ворнера лише задраснула оленя по голові.

ЗАХОДИ КОЛО ВІДКРИТТЯ ВИСТАВИ В САН ФРАНСІСКУ

Заряд вистави Золотої Брами на острові Скарбу в Сан Франсіску робить заходи, щоб таки відкрити виставу в 1940 році. Каже, що він стрінувся з добрим успіхом у своїх заходах роздобути гроші на виставу та що має ґарні виглядн на відкриття вистави.

ПЕРЕВОДЯТЬ ПЕРЕПИС

КОПЕНҐАҐЕН. — Німецька окупаційна влада зарядила на цілій польській території спис людности, при чому треба подати також і повний маєтковий стан. Перепис має бути скінчений до 17. січня 1940 р. Рівночасно наложено великі кари на тих, що не виконають цього зарядження. Надіються, що зараз по тім переписі прийде якесь спеціяльне оподаткування людности.

МОСКВА ПРОТЕСТУЄ

МОСКВА. — Премієр Молотов заложив протест проти бльокади Німеччини, проголошеної аліянтами. Молотов каже, що історія міжнародних відносин „не знає такого випадку". І заповідає, що Совєти будуть вимагати відшкодування за всі шкоди, понесені через те, що не будуть у змозі діставати морем товарів з Німеччини.

ШУКАЮТЬ МІН.

Німецькі жовніри на західньому фронті шукають патиками на полі земних мін, заложених французами перед відворотом. Один із жовнірів тягне візок для збирання знайдених мін. Нічого й казати, що служба цих жовнірів дуже небезпечна, бо порушена патиком міна може легко вибухнути.

ДОНОСЯТЬ ПРО БОРОТЬБУ З ЧЕРВОНОЮ АРМІЄЮ В ГАЛИЧИНІ

ЛОНДОН. — Бюро Райтера (брітійська пресова агенція) подає, що український нарід у Західній Україні ставить збройний опір совєтській владі. Доносять про повстання проти червоної армії в Галичині, в нафтовім басейні, в дрогобицькій окрузі. Агенція подає, що львівські шпиталі лікують багато російських офіцирів і жовнірів, ранених підчас кріавих сутичок з повстанцями.

З ВОЛИНІ ДО НІМЕЧЧИНИ.

БЕРЛІН. — Німецькі кольоністи, що жили на Волині, а тепер мають перенестись на територію, що є під німецькою владою, будуть могти взяти з собою по парі коней і по одній корові.

НІМЦІ ЗАГРОЗИЛИ ПОЛЯКАМ ВІДПЛАТОЮ.

БЕРЛІН. — Німецьке командування проголосило, що за кожного поляка, який буде зловлений як жовнір французької армії на західнім фронті, розстріляють 10 поляків, що їх держать у концентраційних таборах.

ШУКАЮТЬ РЯТУНКУ В ЛИТВІ.

ВИЛЬНО. — Місто Вильно, яке Польща видерла свого часу Литві, стало тепер схоронищем для десяток тисяч польських урядовців і втікачів. Тими днями прибуло до міста коло 3,000 поляків, що втекли з земель, які тепер є під совєтською владою. Польська іміґрація не має ніяких засобів до життя і жиє з милосердя литовців.

ФІНИ ЗВЕРТАЮТЬСЯ ДО СВІТУ ПО ПОМІЧ.

ГЕЛЬСІНКІ. — Фінський законний парлямент видав проклямацію, якою звернувся до цілого культурного світу з проханням дати Фінляндії дійсну поміч у боротьбі з Совєтами. Проклямацію передано через радіо, але промови не було чути в інших краях, бо передачу щось заглушувало. Кажуть, що це заглушування було ділом совєтської радіостації. В проклямації сказано, що Фінляндія ввесь час жила в згоді з усіми державами та що вона не дала ніякої причини Совєтам до нападу на її землю. Проклямація підкреслює, що Фінляндія, воюючи з Совєтами, обороняє не тільки демократію, релігію і родину, але й усе те, що є найдорожче й найсвятіше для культурного світу. Тому фінський нарід вірить, що культурний світ не лишить Фінляндію, а стане по її стороні й дасть їй допомогу. Водночас парлямент ухвалив на оборону Фінляндії 1,700,000,000 фінських марок.

ВИДЕРЖУЮТЬ НАСТУП.

ГЕЛЬСІНКІ.—Фінський воєнний комунікат подає, що фіни відбили совєтський наступ на цілім фронті.

НЕ МАЮТЬ ДОБРИХ ЧОБІТ.

КОПЕНҐАҐЕН. — Фінська армія забрала досі до 25,000 совєтських жовнірів у полон. Багато з них мають цілком відморожені ноги, бо не мають теплих чобіт, ні одягу, щоб хоронив їх перед морозами.

СОВЄТИ ПРО СВОЇ УСПІХИ.

МОСКВА. — Воєнне звідомлення подає, що совєтські частини посунулись на фінському фронті від трьох до пятьох миль уперед, особливо на далекій півночі, де мають доходити до шведської границі.

НЕ ВИКИНУТЬ СОВЄТІВ З ЛІҐИ НАЦІЙ.

ЖЕНЕВА. — Мабуть не викинуть Совєтів з Ліґи Націй, бо проти цього є держави, що сусідують із Совєтами і не хотілиб собі їх наразити. А інші, як Голяндія, кажуть, що Ліґа Націй безсильна і не має змоги накладати якісь санкції, бо нема кому їх виконати. Держави Полудневої Америки є за викинення. І коли так не станеться, то вони готові покинути Ліґу Націй. Більшість держав є за „осторожність", себто за те, щоб задоволитись уділенням Совєтам гострої догани.

ЗАПОВІДАЄ КІНЕЦЬ ВІЙНИ В 1940 РОЦІ.

ЛОНДОН. — Від 1647 року виходить „Олд Мурс Алманак", що ворожить, що має статись. Отже цей Альманах заповідає, що Ґітлер уступить через слабе здоровля, а на його місце прийде Ґерінґ, з яким буде заключений мир. У новому році буде відроджена одна монархія. Зачнеться упадок диктатур і тоталітарних режимів. У січні помре визначний совєтський провідник. А в мирових переговорах, що наступить при кінці 1940 року, провідну ролю відогравати мутьть Злучені Держави.

КАЖЕ, ЩО НЕ ПОМАГАЄ.

БЕРЛІН. — З ріжних боків доходять відомости, що Німеччина таки помагає Фінляндії. Наприклад подають точно, скільки італійських летунів перелетіло через Німеччину на поміч Фінляндії. Але Німеччина офіційно подала, що вона не висилає до Фінляндії ніякої зброї, ні муніції, що могли би бути вжиті проти червоної армії.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and Holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА: Щоденного число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВІДПОВІДАТИ ЖЕРТВОЮ

У нашій праці, присвяченій справі визволення України, не повинно й не може бути ніякої проволоки. Які ми не хотілиб поробити реформи в нашому внутрішньому житті, як ми не змагалиб до консолідації наших сил в Америці і якіб ми не мали гарні пляни щодо того, що дасться зробити в будуччині, треба в першу чергу памятати на те, щоб заховати надбане, щоб не переривати тої праці, яку вже почато.

Уже започаткована інформаційно-політична акція в справі України вимагає постійних грошевих видатків. Не можна думати про нові видавництва, про замовлення нових праць, коли нема грошей на те, щоб видати уже приготоване. Не можна снувати плянів про якусь широку акцію, коли не буде у загалу розуміння, що треба грошей на втримання того примітивного апарату, який уже є і який потрібний до виконання не так тих завдань, які ми бажалиб виконати в справі України, але до підготовної праці, до наладження певних звязків, без яких неможлива ніяка ширша акція.

Багато людей є такого переконання, що як наші землі завалені советськими окупантами і не можна висилати на інвалідів, Рідну Школу чи Народні Доми, то вже нема потреби так дуже журитися збірками. Та так є, що ті листи, які тепер з Европи надходять, є такі розпучливі, що боїмося їх друкувати, щоб, читаючи їх, люди не попадали в цілковиту розпуку... Отже так є, що треба великої, дуже великої допомоги для рятування життя тих наших сил, що тисячами вивтікали, і треба допомоги тим, що десятками тисяч попали в полон. А виходить на таке, що для нас це все так якби не існувало: Виходить, що багато наших людей таки далися залякати ріжним пройдисвітам, що ширять серед нас пострах, що лякають нас якимись доходженнями за якусь „неамериканську діяльність". Найвищий час, щоб з усім тим скінчити і показати себе людьми зрівноваженими. Ми не маємо потреби нікого й нічого боятись. Наше громадянство заступало і заступає чисту справу й іде до неї чистими шляхами. Правда є — по нашій стороні. А є тільки між нами сміття, що хотілоб ту правду засмітити.

Усі ми, що разом працювали і разом жертвували, робили це в тому переконанні, що так робити наказують нам обовязки чесних громадян. Поступаймо так і надалі. Кожний з нас потребує в тій праці другого, а спільні зусилля скріплюють наш запал, додають сил упадаючим. Ми певні, що в нашому громадському житті прийде до порядку, хату заметемо, а громадянство кінець кінцем таки відмежується від киринників. Та це зможемо осягнути далеко скоріше, коли далі підтримуватимемо в першу чергу ту добру роботу, яку ми досі вели і яка повинна бути продовжувана. А таке станеться тільки тоді, коли не буде ніякої перерви також і в жертвенності нашого громадянства.

ЩО ДІЄТЬСЯ В УКРАЇНІ...

Пишучи тепер про Україну, мені треба властиво додавати, про яку Україну пишеться. Межі між Східньою та Західньою Україною стерто не лише формально, а й фактично. Мрії соборників здійснено, але як? Так, як цього не чекали очевидно й віщуни найбільшого національного лиха. У всякім разі мусимо числитися з безмежно трагічним фактом „соборної" України під московським пануванням, доконаним навіть формально. У Львові відбулися „Національні Збори", вибрані на основі „найдемократичнішого в світі" виборчого права при наявності понад 90% усіх управнених до голосування, розуміється при „найбільшім захопленні працівних мас". Збори постановили, розуміється одноголосно, запровадити советський лад, прилучитися до СССР через УССР і т. д. До Москви вислано делегацію Західньої України на збори Найвищої Ради. І голова делегації промовляв українською мовою „так зрозуміло, що промови не треба було навіть перекладати"; інші промовляли „польською мовою". Назагал, делегація, почасті в національних українських строях, викликала „величезне враження" і „найбільш захоплене приняття".

Такий є формальний бік справи. Перевести формально прилучення Західньої України було тим лекше, що організовану опірність московському наступові польська армія майже не ставила. Офіціяльно виносять утрати советської армії приблизно дві тисячі вбитих та двічі стільки ранених. Коли число польських бранців має виносити приблизно 25,000, то це значить, що в тім числі є дуже багато цивільних полонених. Отже наступ советських відділів був властиво „триюмфальним походом", впродовж якого переводилося фактично большевизацію окупованих територій негайно. Східні частини колишньої Польщі не були, на жаль, ні в якім разі для московського уряду невідомим краєм. Працювала тут партія впродовж двох десятків років ґрунтовно і в найбільш сприятливих господарських і суспільних умовинах. Місцеві комуністичні кадри були більш менш усоди, і, спираючись на них, московська окупаційна військова влада могла розпочати найбільш демаґогічну акцію на широку скалю. Другою підставою московської окупації являється жидівське населення міст і містечок, не лише під господарським і суспільно-політичним, а й під національним оглядом, бо воно жадає московської мови в школі, пресі і державних установах та підприємствах. На селянську масу зробила окупаційна влада безперечно деяке враження переданням селянству земельної посілости та іншого майна дідичів. Про долю осадників мають рішати місцеві управи. Але й відносно вивласнення їх не може очевидно бути сумніву. Побоюючись очевидно селянських заворушень, особливо небезпечних з огляду на близькість кордону, з колхозами, московський уряд тимчасом не поспішає; питання цього навіть советська преса ще не порушує. Отже перебуває тепер Західня Україна фактично „золотий вік" московського панування, добу „Нової Економічної Політики", коротко НЕП-у, що, як відомо, скінчилася в Україні жахливою голодовою катастрофою та роками несамовитих національних і політичних переслідувань. У Західній Україні ця „НЕП" триматиме, очевидно, що найменше до кінця війни, який може зрештою ще принести й цілій Україні несподіванки. Хоч польський злотий прирівняла окупаційна влада до рубля, покупна вартість якого без порівняння менша, то надмірного визиску селянства з оглядів агітаційних тимчасом нема. Навезено також товарів, які в Польщі були надмірно дорогі чи взагалі бракували, солі, нафти, сірників, тютюну і т. і. Число безробітних упало; кому бракує роботи на місці, той має виїздити в глиб СССР. Більшу групу львівських робітників вивезено наприклад до Донбасу.

Про ту шалену пропаганду, яку розвинула окупаційна влада, дає советська преса, радіо та повідомлення европейської преси лише дуже неясне поняття. Разом з військом посунуто на захід цілий величезний і складний пропагандний апарат, який змобілізовано негайно по історичній промові Молотова, в якій заповідалося, що советська армія вирушує „боронити споріднене українське і білоруське населення проти насильств польських панів". Піонірами советської пропаганди були самі вояки, які виголошували з панцирників промови і ширили пачки советської преси та мільйони портретів Сталіна, Ворошилова, Молотова й інших советських достойників. За ними посунули цивільні пропагандисти, ріжного роду „українські" мистці театру, музики, співу, танцю і т. і. По західньо-українських містах від Луцька до Львова повиростали як отруйні гриби органи советсько-української преси. Нарешті по остаточнім переведенні окупації цілої Західньої України зявились урядові особи з самим Хрущовом на чолі, який виступив з бундючними промовами в Станиславові, Дрогобичі, Львові та по деяких інших містах. Своєї найвищої точки осягнула бакханалія демагогії в часі „виборчої кампанії" та по виборі представників до „Народніх Зборів". Деякі промови, виголошувані на ріжних зборах, можна було чути через радіо. Обслуга радіова московська, оголошення надається, хоч і українською мовою, але з жахливою московською вимовою, і відчувається їх очевидно з паперу. Поза тим промовляють усі: представники робітництва, селянства, ріжних установ, підприємств і шкіл. Часом чути моторошне скавуління фахових комуністичних промовців. Тема всіх промов більш менш однакова — як страшенно тяжко жилося під польським пануванням і яке щастя принесла всім і кождому „визвольна" червона армія та який розвиток і добробут забезпечено країні на майбутнє. З огляду на те, що під польським пануванням жилося справді дуже тяжко, а московське панування ще себе не виявило, і виявляє дуже повільно, має очевидно ціла демагогічна кампанія навіть деякий тимчасовий успіх.

До цього причиняється в значній мірі й та обставина, що від старого національно-політичного проводу не лишилося нічого. Нема ще навіть певних відомостей про те, де саме перебувають окремі особи з українського соймового представництва, керманичі церкви, господарських, культурних, добродійних та інших установ, що треба почасті віднести на рахунок реакції, розгубленості, неладу і зневіри, зрештою досить зрозумілих по такій жахливій національній катастрофі, що запанувала в українських колах. Більш менш усіх, що належали до старого краєвого проводу, зачислено до „буржуазних націоналістів і ворогів народу". Що сталося з тими, які лишилися під московським пануванням, взагалі невідомо. Назвищ переслідуваних у пресі тимчасом не згадується, очевидно, щоб не псувати загального вражіння „братання" з західніми українцями. Карні заходи проти верхів українського громадянства з ріжних ділянок національного життя, передусім засланя, переводиться без суду, адміністраційним шляхом. Европейська преса повідомляє вже про замкнення церков ріжних обрядів та про переслідування духовних осіб. Яке враження зроблять ці переслідування на широкі верстви українського громадянства, а спеціально на селянство, дуже легко собі уявити. Переслідування церкви завдасть очевидно тяжкий удар цілій московській демагогічній акції і буде мабуть початком одвертого опору Західньої України проти московського наступу.

Це пірве очевидно в значній мірі й ті звязки, які окупаційна влада намагається навязати з місцевим населенням через ті кола української „трудової інтелігенції", що мусіли отверто скапітулювати перед московськими наїзниками. До цих кол нлежать передусім ті українські професори та інтелігенти взагалі, що в добі давно вже покійних Лапчинського - Крушельницьких належали до так званих „ікроїдів", були членами і співробітниками Української Академії Наук у Києві, співпрацювали в „Нових Шляхах" і взагалі мали зносини з советськими колами. На чолі їх стоїть сімдесять-літній професор Студинський, з молодших вибиваються на перше місце д-р Панчишин, Петро Франко, що ділить в цім відношенні сумну долю сина М. Коцюбинського, композитор Барвінський і інші.

Це новий „провід" Західньої України провадить свою чинність з примусу, під тером ором окупаційної влади. Так треба глядіти і на ті організації та кола українського громадянства, на які вони намагаються опертися. Це передусім фахові організації, які раніше з властиво національною політикою мали дуже мамало спільного, організації учителів, лікарів, інженирів і т. і., які на своїм фаховім полі дістали тепер більшу можність праці, ніж під польським пануванням. До цього причиняється в певній мірі й те, що значна частина польської інтелігенції втекла. І треба відбудувати те, що було зруйноване війною. Прискорити відбудову краю московський уряд поспішає тим більше, що вважає його заплілям можливих нових мілітарних дій, до яких гарячково готується як у Західній Україні, так і на західній Білорусі та в балтійських державах. Це причиняється очевидно й до того, що московський уряд не поспішає включити Західню Україну до цілого советського господарського організму, якого порушення навіть на одним лише відтинку потягнулоб за собою збурення цілої будови советської держави.

Отже від найгіршого боронить Західню Україну тимчасоб продовження війни. Але булоб найбільшою помилкою робити собі якісь ілюзії відносно можностей якогось майбутнього розвитку Західньої України в рамках СССР на основі якогось її виняткового становища в його межах. Промови „повноважних" представників Західньої України на надзвичайній сесії Найвищої Ради в Москві розвівають ці ілюзії. Цілком хибно булоб також думати, що московський уряд іде чи піде на якісь розумні зміни у внутрішнім житті Союзу, а зокрема в Україні.

Та те, що устійнено в українсько-московських відносинах сотками і двома останніми десятками років упертої національної боротьби, не можуть змінити ані останні мілітарні і політичні події в межах колишньої Польщі, ані „реформи" московського уряду в Західній Україні. Боротьба не спинилась ані на хвилину і йде далі.

К. Волинський.

„БРИТІЙСЬКИЙ ІМПЕРІЯЛІЗМ"

(Від канадійського дописувача).

У журналі „Сатердей Найт" знаходимо статтю під заголовком: „Богі оф Бритіш Імперіялізм", де якийсь „Гісторікус" пише закид про британський імперіялізм як те, що є тільки „страхопудом", а не дійсністю. Пише про це в наступний спосіб: „Є здається ще тепер люди в Канаді, що даються полохати страхопудом „британського імперіялізму". Проф. Мекгилського університету в Монтреалі, Скат, запевняє в своїй книжці, недавно виданій під наглядом Канадійського Інституту Інтернаціональних Справ, що фольклор імперіялізму все ще має силу вязати уми людей; він іде у своїх запевненнях так далеко, що висказує опінію, що „таємниці, які окружають взаємини Канади зо Злученим Королівством" є перешкодою до ясного думання зо сторони канадійців".

Тому, пише Гісторікус, коли ясне думання є пожадане, то найліпше запитати себе, що таке є „британський імперіялізм". Отже, виясняє Гісторікус, імперіялізм може мати кілька ріжних значінь. Він може означати те, що Гітлер називає „британською політикою підбою світу", або він може означати поступовання, при помочі якого Велика Британія визискувала Канаду й інші частини Британської Імперії; або він може означати піддержування боротьби людей британського походження для ставлення опору географічним, або іншим сепаратистичним впливам в цілі задержання певного роду злуки між собою.

Гісторікус каже, що, на його гадку, небагато людей поза Німеччиною вірять, що політика Великої Британії має за ціль опанування цілого світу. Та нема сумніву, що є немало таких, які вірять, що це було політикою Великої Британії в минувшині. (Тут, мабуть, Гісторікус таки забуває про ділі факти, котрі свідчать про те, що він хоче заперечувати, а котрі говорять, що справа так мається, а чого доказом є великі кольонії Англії, які вона заняла в усіх частинах світу, пісня „Рул Британія", яку вчать у британських школах і багато іншого).

Гісторікус каже дальше, що згадані люди між іншим вказують на те, що Велика Британія силою відібрала Канаду від Франції в 1763 р. Так дійсно було, одначе новітні люди забувають, що Канаду здобули британці не задля її дійсної вартости, але в цілі усунення французької агресії на англійські кольонії на півдні, тобто теперішні Злучені Держави. Волтер висказав загально переконуючу опінію про Канаду в тім часі, коли описував її як „кілька акрів снігу". (Не знати, чи сказав би він це тепер, колиб жив. Подібне говорено теж про Аляску в конгресі Злучених Держав, коли її куповано за $7,-000,000 від царської Росії!).

Гісторікус каже, що в 1763 р. був спір за те, чи Велика Британія має забрати Канаду від Франції, чи остров Гваделюпу. Можливо, що забравши Канаду, Британія зробила помилку, Гваделюпа була би меншим зобовязанням.

Сер Джан Сілі був мабуть недалекий від правди, коли пояснив „поширення Англії" такими словами: „Нам здається, як дійсно мала ця справа, що ми підбили і заселили половину світу в нападі відсутности здорового розуму".

Якщо, на другім місці, через британський імперіялізм треба розуміти використування Канади, тоді (треба це признати) не можна доглянути, що Велика Британія дістала властиво від Канади. Зате, що є правдиве, Канада дістала дуже багато від Великої Британії. Земля Канади була здобута британськими військами, заплачена була британськими податковцями, а навіть землі, пізніше куплені від індіян, були заплачені британськими грішми. Крім того менше як 100 літ по підбою публичні землі Канади були передані без винагороди канадійському населенню. Підбитих канадійських французів не зроблено невільниками; їм було дано замість їхніх земель іхню мову, іхню релігію, іхні цивільні права, а пізніше їм було дано разом з іхніми англійськими товаришами-громадянами перших репрезентантів і відповідальний уряд. І цього уряду, як багато канадійців думає, не вимушено силою від неохочого його дати материнського краю. Правдою в тій справі є, що той відповідальний уряд був розвязкою, накинутою Канаді двома британцями, лордом Доргем і лордом Елгін. Це була розвязка, накинута отверто Вилємом Лайон МеКензі і Луісом Джозефом Папіно (які обстоювали американський принцип народнього вибору), як теж майже всіми канадійцями з обох партій, з винятком Роберта Болдвина.

Гісторікус думає ще про те, що було би дуже цікавим подати обчислення сум, виданих у Канаді британським урядом перед наданням автономії Канаді. Впродовж майже століття британський податковець платив переважну частину коштів цивільного уряду в Канаді, всі кошти морської і військової оборони Канади, всі кошти, видані на канали і нові шляхи, переважну частину коштів залізниць і в дійсності майже все, з винятком коштів гостинців, мостів і вязниць. І що, на милість Божу, він одержав у заміну? — ни-

П. Романов.

ДИВНІ ЛЮДИ

(1)

Якийсь чоловік у кашкеті, з торбою в руці прийшов до отвореної крамниці та станув. Прислонив очі рукою від світла, підійшов до вікна, пробитого кулею, та став стукати.

У дверях зявився мужчина в шкіряній куртці та сказав:

— Зажди хвилинку, аж я очищу пляно тай підемо разом.

Двері знову зачинилися.

Чоловік поставив торбу на порозі, станув перед дверима й жде.

Другим боком вулиці йшла якась бабуся з торбою в руці, а в якій було трохи моркви. Як побачила, що перед крамницею стоїть чоловік із торбою, глянула на вивіску та на довколичні крамниці, потім скоро перебігла впоперек вулиці, щоби її хтонебудь не перегнав.

Глянула на чоловіка, що ждав, і зараз станула позаду нього.

— Стоїте вже довго, дядьку?

— Я щойно прийшов, — відповів ізнехоча чоловік.

— Боженьку, чого ми дожили. Вчора я так стояла й ніде не могла діждатися черги.

— Ось бачите, ми тут не стоїмо ще й хвилини, а вже їх трое збілося.

— Ось і четвертий!

— Щойно тепер пічнуть сходитися!

— А що тут дають, будь ласка?

— Ми не знаємо.

— А всеж щось таки дають!

— Люди чейже надармо не збралися би, колиб нічого не давали.

— Чого ви станули в черзі? — спитала якась жінка в капелюсі.

На неї всі глянули неприязно.

— А ти, небого, стань у чергу тай не питай, інші станутъ замісць тебе, тиж нічого не дістанеш.

— Допитується, наче яка влада, — промимрила розчухрана жінка. — Ще навіть не станула в чергу а вже питається.

Чоловік, що прийшов перший, спитався, як побачив, скільки людей стоїть позад нього:

— Чого ви тут станули наче худобина? Що будуть видавати?

— А хто зна, вже дізнаєтеся, голубчику!

Чоловік із торбиною не сказав нічого, заглянув крізь дірку від ключа, потім на годинник і сказав більше до себе:

— Це називається „зараз!"

— Таке то воно, дядьку, треба ждати. Ми тут уже дві години.

— А я вже три, — відповіла розхристана жінка.

— Забирайтеся геть! — кричать прохожі. — Хто вас тут прислав? Хтось один щось запохає і вже є цілісенька гурма.

— Ах, а передше: потребуєш щонебудь, ідеш до крамниці тай купуй, що завгодно.

— А тепер стоїмо тай чого стоїмо, не знаємо, і коли відчинять, не знаємо.

— Маже я піду спитаюся?

— Через те не буде скоріше.

— Ні. Може поспішаться, як будемо їм надокучувати. Може й відчинять в означену годину.

— А в котрій годині?

— Відкіля я маю знати, що перешкаджаєш!

— Ей, голубчику, ти що стоїш там біля дверей, спитайся коли відчинять!

— А що це мене обходить? — відповів цей спокійно — кому треба, хай питається!

— Ось який! Навіть спитатися лінується. Радше постоїть дві години. А вмів перший перехатися!

— Що ви на нього накинулися — він лише хотів перший бути в черзі.

— Що це прокляті насміхаються з людей. Зберуть нас у ранці, а щойно вполудне пічнуть видавати! (Кінець б.)

тає Гісторікус. Скоро лиш Канада одержала самоуправу, вона постаралася завести тарифові барієри (обмеження) проти британської торговлі; вона недавно завела строгі обмеження на іміграцію з британських островів; вона рішучо відмовлялася причинитися грошево до покриття коштів удержання фльоти і військової оборони імперії, з винятком Світової Війни та теперішньої війни.

Якщо Велика Британія сподівалась коли, що буде могти використовувати Канаду, то надії дуже її завели. Матерній край пригадує радше потурливого батька, який, видавши всі гроші на дітей, переконується, що вони, дорісши, не багато роблять, щоб відвдячитися йому, але навпаки, стараються дальше використовувати його.

Ось тому, пише Гісторікус, „британський імперіялізм" не є нішо інше, лиш бажання матернього краю задержати любов і піддержку його дитини, без огляду, як неслухняна й невдячна вона могла би бути. Гісторікус каже, що він не бачить причини зо своєї сторони, для чого відмовитися тої любови і піддержки.

До повищого можна ще додати те, що сказав недавно в британськім парляменті Малком МекДонелд, секретар кольоніяльних справ. Він заявив іменно, що в Британській Імперії розвинувся в останніх десятиліттях новий імперіялізм, „який зірвав кожну поєдинчу ниточку, яка означає насилля або підданство, які вяжуть домінії з Англією".

На основі того нового імперіялізму домінії можуть докладно робити те, що їм до вподоби в домашніх справах та інтернаціональних взаєминах. Кольонії не тішаться тим самим ступнем свободи. Одначе з вибухом війни невимушені телеграми з запевненням льояльности і піддержки надійшли від кожної поодинокої кольонії, протекторату і мандатової території під британською адміністрацією. Таких телеграм не одержала Німеччина ні з Відня, ні з Праги.

Він вияснив теж політичну фільософію, що є провідною рисою Британської Імперії: „Признання права кожному народові жити своїм власним життям, відповідно до своїх особистих вимог, своїх відокремлених традицій і свого особливішого ґенія — так довго, як довго вони не нарушують права, що належить у рівній мірі до інших народів.

„Велика вільна злука країв і народів в Імперії створила політичну силу, більшу від німецької політичної сили, бо та сила створила духову силу, якої вони не знають, а яка є непереможна".

ЩОБ СМУТКУ ПОЗБУТИСЯ:

Нераз на людину найде наглий смуток або пригноблення. Та смуток ані пригноблення не приходять без причини. Звичайно людина засумує за чимось, що пропало, або що може пропасти. Взагалі смуток починається журбою або побоюванням. Тож щоб позбутися так витвореного смутку, потрібно конечно відвернути свою увагу від причини смутку. Треба або зачитатися в дуже цікаву книжку, або знайти собі якесь дуже цікаве заняття, або знайти собі цікаву розривку. Взагалі треба відвернути свою увагу від причини смутку.

З „ОБЄДНАННЯ"

(Звіт, зложений на Восьмім Конґресі „Обєднання Українських Організацій в Америці" секретарем д-ром Л. Мишугою в Ню Йорку дня 2. грудня 1939).

1.

Зачну від того, з чим найбільше звязують акцію „Обєднання" і на що досі найбільше рахував Рідний Край — значить від збірок на народні потреби, або, як ми це звикли називати, від **матеріяльної допомоги визвольним змаганням українського народу.** Не входжу в подрібний звіт, бо його зложить фінансовий секретар, але стверджу, що останнє триліття було щодо жертвенности найкращим з усіх попередніх. Бо коли передостання наша трилітня акція була принесла Рідному Краєві **$68,848,42**, і випала щодо жертвенности американських українців добре, то останні три роки, не зважаючи на тяжкі часи, були ще кращими, бо дали жертв на суму **$82,397.36.** У звязку з тим зазначу, що загальна сума жертв, пересланих українцями в Америці через „Обєднання" на народні потреби, від самого початку існування цеї організації, виносить отсим **$367,-753.83.**

Як минулими роками, так і в останнім періоді „Обєднання" намагалось пропаґувати, що тільки той, хто жертвує на народні потреби постійно й організовано, має право зачисляти себе до зорґанізованого, свідомого й патріотичного українського громадянства. Ось тому „Обєднання" продовжувало збуджувати серед нашого загалу відчування потреби щось робити і жертвувати для загальної справи. Воно постійно вимагало від нашого громадянства активности і жертви, будучи в постійнім і тіснім звязку з тими, що працювали і жертвували. З допомогової акції треба окремо піднести те, що було зроблене в справі допомоги Карпатській Україні. Також зазначу, що видано окремі відозви в справі допомоги Українському Шпиталеві у Львові, у звязку з артистичною подорожжю пані Марії Сокіл і п. Антона Рудницького, і з нагоди 70-літнього ювилею Товариства „Просвіта" у Львові.

2.

З **видавничої діяльности** „Обєднання" зробило те, що було можна виконати при цілковитій недостачі фондів. Бо так є, що, не зважаючи на поклики „Обєднання" і ріжні голоси, що підносяться в пресі й серед нашого громадянства у справі поширення пропаґанди української справи в Америці, коли йде про те, щоб на ту ціль зложити гроші, майже всі мовчать. Тому головно завдяки матеріяльній допомозі У. Н. Союзу могли ми видати англійською мовою поему Івана Франка „Мойсей", у перекладі п. Володимира Семенини. Але так є, що коли навіть ось так якимсь „чудом" вийде навіть така книжка, якої вартість усі оцінюють, то проте мало хто дбає про те, щоб її поширити між американцями. І тому треба „Обєднанню" не тільки без зложених на те громадянством гроша таку книжку видати, але ще й розсилати даром по Европі й до ріжних інституцій тут в Америці.

Ідучи назустріч потребам хвилі, англійською мовою видано невелику працю п. Степана Шумейка п. з. "UKRAINIAN NATIONAL MOVEMENT", у якій представлені державницькі змагання українського народу від найдавніших часів до останніх. А щоб відповісти хоч у дечому на калюмнії, якими обкидувано український визвольний рух, звязуючи його з фашизмом і гітлерівським походом на схід, видано англійською мовою невелику брошуру, зладжену д-ром Л. Мишугою п. з. "UKRAINE AND AMERICAN DEMOCRACY". Допомагано теж закупном і розсилкою у відповідні місця англійського журналу "CONTEMPORARY RUSSIA", що перемінив свою назву на "EASTERN EUROPE", а в якому було завжди багато актуального для української справи матеріялу.

Останні річні наради виконного уряду „Обєднання" поручили екзекутиві занятись виданням англійською мовою однотомової Історії України, написаної покійним проф. Михайлом Грушівським. Довідавшися, що в Канаді мають видавати історію України проф. Дмитра Дорошенка, ми пробували дізнатись, як ця справа мається. Та не одержали ніякого запевнення, чи і коли та історія дійсно вийде. Не маючи фінансової змоги взятись за видання, предложено цю справу головному урядові У. Н. Союзу, який ухвалив видати згадану історію коштом організації в память 45-літнього існування У. Н. Союзу. Справа трохи припізнилась, бо переклад, зроблений з великим вкладом праці д-ром Василем Галичем, вимагав основного перегляду, а в дечому і переробки. Ця робота забрала кілька місяців часу і є вже на викінченні, так, що історія піде до складання зараз з початком нового року. Є теж готова до друку коротка ґеоґрафія України, зготовлена англійською мовою п. О. Ревюком.

Брак фондів не дозволив нам використати і видати ще й інші праці українознавства, хоч є зібрані матеріяли. З тої самої причини годі було братися за підготову видання англійського підручника навчання української мови і англійсько-українського словаря.

Ще згадаю, що „Обєднання" причинилось до видання книжка д-ра В. Галича "UKRAINIANS IN THE UNITED STATES" тим, що закупило перед виданням 200 примірників цеї книжки для пропаґандних цілей.

Усі ті видання, про які згадую, як і ті, що їх видано давніше, висилає „Обєднання" чужим даром. Також висилає їх даром тим нашим установам в Европі, що їх потребують для обзнайомлення чужинців з українською справою.

3.

Протестаційна акція проти окупантів українських земель була „Обєднанням" і тепер продовжувана як у формі закликів до нашого власного громадянства так і протестів, висиланих до Европи, як от до французького міністра закордонних справ Дельбоса, коли він відвідував Польщу, чи до урядів великих держав у справі нової польської „пацифікації", кольонізації й загарбування та нищення українських православних церков. „Обєднання" підняло також широкий протест з приводу мадярсько-польських зазіхань на Карпатську Україну. Воно заложило протест проти загарбання Карпатської України перед европейськими урядами і перед американським урядом, просячи цей останній не визнати цього акту насильства.

Дехто міг би завважити, що не поведено подібної протестаційної акції з боку „Обєднання" з приводу останніх подій в Европі й загарбання західньо-українських земель Советами, а частини Німеччиною. Причиною цього була ще й досі невияснена як слід ситуація, виникнута наслідком проголошення невтральности Злучених Держав. Так виглядає, що вашингтонський уряд не бажає собі з боку американських громадян якоїсь такої акції, що пхалаб його в конфлікт з воюючими державами. А так є, що українські вимоги є звернені проти всіх окупантів, а також і таких, як визнаний аліянтами і Злученими Державами новий польський уряд, що хоче мати і в новій Польщі ті самі українські землі, що були поневолені старою Польщею.

В останньому часі пробували ми ще й з нашого боку інтервенювати в французькім уряді в справі створення у Франції Українського Леґіону, або дозволу українським імігрантам у Франції служити в французькій армії в окремих відділах, протестуючи водночас проти насильного затягування українців у Франції до польської армії.

(Дальше буде).

ЖОВНІР ВЕЛИКОЇ ВАГИ.

Між англійцями, що зголосилися до военної служби, є отсей Гонер В. Л. Кремп, котрого товариші називають „Ту-тон" (себто двотоновим). Його старшина каже, що він дуже охочий жовнір.

НА РІЖНІ ТЕМИ

ПОТРІБНА ОРГАНІЗАЦІЯ.

Вилйем Алан Нілсон, емеритований президент Колеґії Смита, приняв президентуру новоствореної організації під назвою: Американський Комітет для Захорони Людей Чужинецького Походження. До ініціятивного комітету організації приступила сотка визначних осіб, публіцистів, письменників, журналістів, тощо.

Організація має на цілі звернути увагу американського громадянства на зростаючі серед нього настрої проти чужинців. Уже тепер робиться заходи, щоб чужинців відгородити від американців і позбавити їх ріжних прав. Орґанізація думає робити свою роботу дорогою шкільництва, публичних дискусій, законів.

Чи саме ці люди, що належать до ініціятивного комітету, найкращі люди для ведення цеї акції, це одна справа, а справа потреби такої акції — друга. Такої акції конечно потрібно.

ВІЙНА Й АНҐЛІЄЦЬ.

Ричард Бенет, що колись був премієром Канади, розговорився при нагоді свого приїзду з Анґлії до Америки про те, як анґлійці відносяться до війни.

Він підчеркував в анґлійців передовсім спокій; це він приписував довгим рокам дисципліни. Вони є рішені; якби в них не було рішучости, то як моглиб вони вдержатися так довго як велика держава? Вони поважні. Вони признають рівність кляс у війні: найбагатший лорд може знайтися простим жовніром попри найубожчого робітника. Вони мають ріжні погляди про ведення війни, але це їм не перешкоджає слухати команди. Підчас війни діється багато річей, які є неприємні, як, наприклад, примусове гашення світел у ночі, але анґлієць розуміє причину таких річей і слухає. Чи не показ основи анґлійської сили?

НОВИЙ АНТИКОМІНТЕРН.

З Ватикану доносять, що папа відмовився приступити до антикомуністичного фронту.

Ми чували про антикомуністичний фронт, зорґанізований Гітлеровим міністром заграничних справ, фон Рібентропом. До нього приступили були крім Німеччини: Італія, Японія й Еспанія. Цей „антикомінтерн" розбився з хвилиною, як Гітлер обнявся зо Сталіном.

Тепер на місце старого антикомінтерна повстає новий. Малиб до нього належати: Британська Імперія, Франція, Еспанія, Америка.

Отже з винятком Еспанії до нового антикомінтерну малиб належати держави, котрі не належали до старого, а з котрих деякі навіть хотіли належати до бльоку з Росією. З цього видно, що головною притокою нового державного Зближення є не стільки ворожнеча до комунізму, скільки державницькі інтереси.

РОСІЯ Й ЛІҐА.

Заповідають з Москви, що Росія скоро покине Ліґу Націй.

У цей спосіб закінчилась би дуже цікава історія відношення Росії до Ліґи Націй. Спершу Росія до Ліґи не приступала, бо, мовляв, це орудя капіталістичних держав. Потім далася запросити до неї приступити. Від тоді Росія при кількох нагодах виступала за те, щоби Ліґа осудила державу, що допустилася насильства на другій державі.

Тепер Росія виступає з Ліґи, щоб Ліґа не осудила Росії за напад на Фінляндію.

ДВІ ВІДМІННІ МОРАЛІ?

Двацять років Росія залюбки голосила, що її мораль, відносин між державами відмінна від моралі інших, капіталістичних держав, котра спирається на засаді джунґлів: сильніший зїдає слабшого.

Такої засади державалася Польща щодо Західної України, й Вильна, Литва супроти Мемеля, Польща супроти Тешини й Вильна, Литва супроти Карпатської України, Німеччина супроти Австрії й Чехії, Італія супроти Етіопії, Японія проти Китаю, і т. д.

Чи як Росія йде проти Фінляндії в імені Москвою встановленого фінського уряду, то це вже не те саме?

ЛЄКЦІЇ БЕЗ КІНЦЯ.

У своїх писаннях про фінсько-російську війну американські ґазетярі пробують вичитати з неї всі лекції для Америки, які лише з неї даються вичитати.

Та є тих лекцій стільки, що це понад сили кожного з них вичитати всі.

Зрештою це дуже важко вже хочби тому, що інакші лекції вичитується, дивлячися на Росію, а інакші, дивлячись на Фінляндію. Дивлячись на Росію, один журналіст каже, що її поведінка показує, що ґенґстеризм у міжнародніх справах є заразливий, а, дивлячись на Фінляндію, вичитує лекцію, що свобода нікому даром не дістається, що за неї треба все боротися.

ОБЄДНУЮЧИЙ ГІТЛЄР.

Лише прогомоніли відгуки афери Тісена, німецького сталевого маґната, що колись піддержував своїми міліонами націстичну пропаґанду Гітлера, а нині мусів утікати поза границі Німеччини, щоби ратувати своє життя, а тут появляються інші справи, що показують у тому самому напрямку.

Коли в Мінхені вибухла бомба, німецький уряд приписав договір Штрасерові, що колись стояв близько Гітлера, а тепер живе у Франції. Тепер знову поза границями Німеччини знайшовся д-р Гуґенберґ, німецький фільмовий маґнат, — як кажуть чутки, з тих самих причин, що Тісен.

Як націзм не вспів обєднати таких близьких до Гітлера людей, чи справді він обєднав інших?

ЧОМУ НАРОДИ БІДНІ?

З приводу процесу потомків мексиканського індіянського короля Монтезуми, котрого перемогли в 16. столітті еспанці, зацікавилося громадянство ширшим питанням долі індіян в Америці.

Каже федеральний урядник, котрого завданням є опіка над індіянами, що індіяни в Америці зовсім не зникають, як це дехто каже. На доказ правдивости своїх слів вказує на число індіян: адже нині в Злучених Державах, і то поза Аляскою, є 352,000 індіян. Мало? Так, мало, як це порівняти з числом ріжних іміґрантських ґруп, що прийшли до Америки, але це вдвоє більше від числа індіян у часах відкриття Америки Колюмбом.

Це знову мимоходом показує на явище, котре могло би видатися дивним, а котре проте є природнім. Де в часах Колюмба жили 175 тисяч індіян, там нині живуть майже стільки міліонів білих. До того інтіяни в часах Колюмба певно жили багато біднішим життям, як нині живе біле населення. Секрет у засобах добування життя: індіяни жили переважно мисливством і рибальством, лише рідко з рільництва; нині американці живуть переважно з рільництва й промислу.

Сімдесять відсотків усіх занедужань в Америці спричиняють недуги віддихових орґанів, заразливі недуги, або нещасливі пригоди.

МОГАНДАС ҐАНДІ,
індійський провідник, котрого наставлення до Англії буде мати велике значіння для перебігу війни.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ВІНДЗОР, ОНТАРІЮ.

З діяльности при Українськім Національнім Домі.

Приблизно два місяці тому новопобудований Український Національний Дім у Віндзорі станув приміщенням на ще одну працю українців у пограничному місті Віндзор, між Америкою і Канадою. А саме, зреорґанізовано працю Українського Канадійського Громадянського Товариства. Це товариство під старою назвою Громадянського Клюбу існувало у Віндзорі ще від 1932 року, але не проявляло жадної особливої діяльности. Тому й не дивно, що найновіший почин реорґанізації цього Громадянського Клюбу деякі люди зустрінули з недовірям. Мовляв, ось зближаються осінні вибори, тай знову починають говорити про Громадський Клюб.

Головним мотивом, що спонукав відновити діяльність Громадянського Т-ва, була оборона доброго українського імени. З одної сторони комуністичні брошури, видавані українською й анґлійською мовою, представляли українців фашистами на службі Німеччини. З другої сторони колишні й недавні страйки по фабриках, аранжовані робітничою юнією КІО, таврували українців в очах чужої публики як большевиків на службі Москви.

Віндзорські українці різними способами пробували боротися проти того стану та у висліді все було невдоволяюче. Бо ці заходи робили одиниці, чи навіть орґанізації, що тільки поверховно являються українськими. Супроти цього анґлійська преса дуже часто відмовлялася поміщувати ріжні спростування, статті, тощо, на своїх сторінках.

Переорґанізоване Українське Громадянське Т-во приняло поправлений статут, на сторожі якого станув новий заряд: голова — гр. Г. Поворозник; заст. голови — гр. М. Гевусь; секретар — Ів. Баер. Цей заряд розпочав енерґійну працю, що свій відгук знайшла у самого короля Анґлії, чого доказом є відповідь з Палати Бокінґем.

Працю свою розпочато тим, що появилось уже кілька статтей у місцевій анґлійській пресі, а остання наробила найбільшого шуму. Секретар Громадянського Т-ва, І. Баер, присвятив трохи більше часу розгляненню ситуації, чому пропорційно мало українців зголошуються до канадійського війська в нинішнім часі, коли Канада разом з Анґлією є в війні з Німеччиною. Прослідкуючи досить основно ту справу на віндзорському терені, він у свойому інтервю з репортером місцевої ґазети проголосив, що комуністи сповидно притихли у своїй крикливій большевицькій праці, але скрито ділають дальше і між іншим аґітують проти впису до канадійського війська, маючи на приміті союз Москви з Гітлером. Комуністи між іншим також говорили, що вони також вступалиб до канадійської армії і хотілиб носити зброю, але якби могли вжити тієї зброї для своїх цілей — сказав він. Ця заява гр. Баера у віндзорськім „Стар" наробила багато шуму й сьогодні вже є наслідки, що анґлійці знають, що в Українськім Нац. Домі ведеться корисну громадську та українську роботу.

Свідома іміґрація, особливо та, що переслідувана большевиками, поляками, чехами й румунами, опинилася в Канаді після визвольницьких змагань, зорґанізована в рядах орґанізацій УНО, УСГ, ОУК і МУН, може найбільше доцінювала і доцінює правдиву свободу в Канаді. Тут була нам дана змога забути з часом усі страхіття окупантських переслідувань на власній шкірі. Тут відучилися ми ходити по вулиці й оглядатися поза себе, чи шпіцель не наступає на наші пяти. Тут у міру наших спромог ми підшукали працю для себе й поправили наші матеріяльні злидні. Тут ми зорґанізувалися в товариства для піднесення себе і для праці спільної в Канаді, як також для помочи нашим братам в Европі. І тепер прийшов час дати слушний доказ, що українці є добрими канадійськими патріотами не лише в часі миру, але також у часі війни. Треба підкреслити факт, що КЕ УНО і УСГ зробили заклик для заохоти українцям вступати до військової канадійської служби.

Московські наймити, українські комуністи, що ще так недавно кричали на всі заставки, що вони найбільші у світі демократи — що всі інші українські орґанізації, а УНО передусім, це фашисти, також назвали Канаду своєю батьківщиною, з тим одним малим застереженням, що в тій їх прибраній батьківщині, Канаді, має наступити московська диктатура. Сьогодні, поєднавшися з німецькими націстами, відмовляють українців вступати до канадійської армії.

В звязку з листом, що Українське Громадянське Т-во при Укр. Нац Домі у Віндзорі отримало від головної канцелярії в Лондоні, Анґлія, я хочу ще згадати про енерґійного секретаря того товариства, гр. І. Баера, що замешкав у Віндзорі. Він має правничу освіту і вже багато причинився до популяризування українського імени між анґлійцями.

Гр. Баер назначений головним орґанізатором відділів Українського Нар. Союзу по Канаді і з часом багато місцевостей Канади будуть витати його в себе. Завдяки його рухливости за останні два місяці наш віндсорський відділ У. Н. С. збагатився сотнею нових членів.

Б. Зелений.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ЛЮДИ, ЩО ЖИВУТЬ ЗГІДНО З ПРАВИЛАМИ НАУКИ

Теперішні мормони не визначаються тим, що можуть мати по кілька жінок, але тим, що живуть згідно з Книгою Мудрости, написаною їхнім пророком Джозефом Смитом 1833 року. Тепер мормони щодо женячки живуть таксамо, як інші люди в Злучених Державах, тобто мають тільки по одній жінці. Та відзначаються вони тим, що живуть дуже працьовитим життям, скромним, повздержливим, і згідно зо „Словом Мудрости" свого пророка Смита.

Американські мормони мешкають головно у стейті Юта. Столичне їх місто — Солт Лейк Сити. Назагал вони здоровші, як інші громадяни Америки. Бо от між ними річно на кожну тисячу припадає тільки сім і пів випадку смерти, тобто вмирає річно між ними по 15 осіб на кожних дві тисячі. А пересічно вмирає між іншими людьми по 28 осіб річно на кожних дві тисячі. Колиж приглянемося, як мормони живуть, то зрозуміємо, чому вони загально здоровші, як інші люди.

Мормони дуже мало їдять мяса. Зате щоденно вживають багато городовини та овочів. Хліб їдять з грубої, разової муки. Хліба з питльованої муки вистерігаються. Пють подостатком води, молока та овочевих соків. Вчасно лягають спати і рано встають. Мірно працюють. Щоденно глибоко роздумують. Завжди стараються бути веселими. Алькогольних напитків не вживають. Зовсім не курять. Вірять, що людина потребує для здоровля час від часу і розривки та забави. От такий спосіб життя держить мормонів при ліпшому здоровлі, як мають загально інші люди.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ЯК ВИПРОБОВУВАТИ ЯЙЦЯ ЩОДО ЇХНЬОЇ СВІЖОСТИ.

Дайте яйце до ринки з водою. Якщо свіже, воно буде лежати боком. Якщо буде мати кілька днів, буде підноситися трохи догори; якщо несвіже, буде стояти на своїм кінці, а коли дуже старе, то буде пливати.

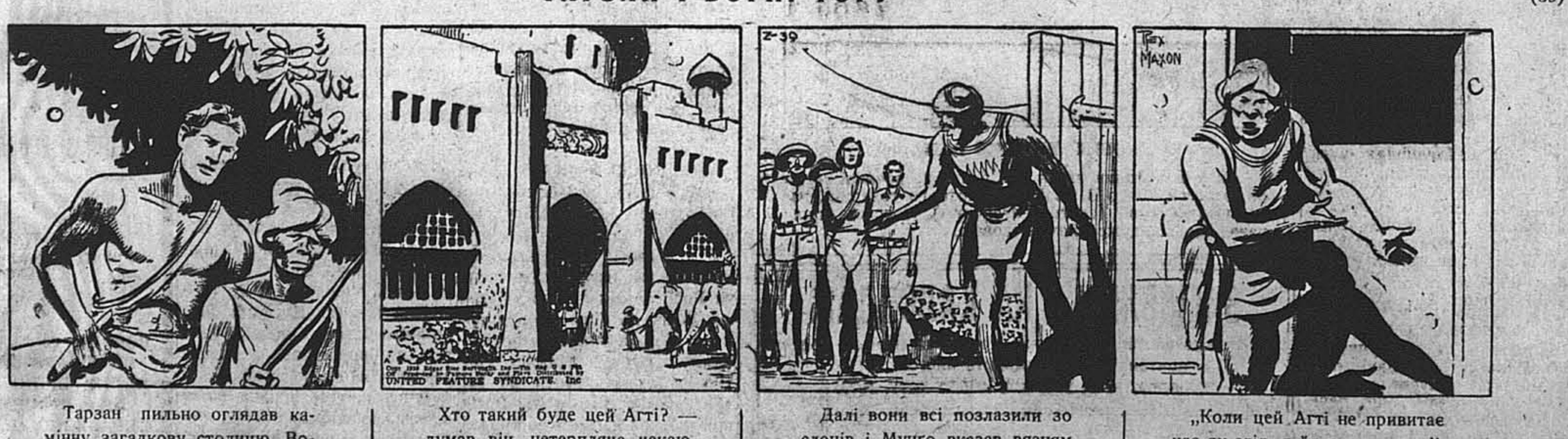
ЗВІРИК, ЩО ЖИВЕ В ТОРБІ

Канґур, коли доросте, то має і до 2 метри заввищки. Та коли починає канґур своє життя на світі, то такий маціпочкий, що можна його легко взяти в кулак. Канґурятко, коли вродиться, то має трошки більше як цаль довжини. Коли вродиться, то з пів години рачкує по шерсті матери, поки доберетьоя до великої торби, що на животі матери, де знаходяться також цицьки. І коли раз учепиться канґурятко цицьки, то можна його скоріше роздавити, як відірвати звідти.

Канґуриця родить так багато канґурят, що кожному не вистає по цицьці. Тож живуть тільки ті канґурятка, що скоріше долізуть до цицьок. Решта гине. І так цілими місяцями канґуриця носить своїх молодих у великій торбі на животі, аж поки вони не виростуть та самі не почнуть дбати про себе. Але навіть і тоді, коли канґурятко само ходить, то ще довший час живе при матері і підчас небезпеки ховається до матерньої торби.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ

(39)

Тарзан пильно оглядав камінну загадкову столицю. Вона виглядала немов зачарована. Зрозуміло, що її „чар" крив у собі великі небезпеки для наших вязнів. Але в цю хвилину Тарзан забув за небезпеки, а оглядав її красу і маєстат. Він навіть був вдоволений, що доля загнала його сюди.

Хто такий буде цей Аґті? — думав він, нетерпляче чекаючи хвилини, аж з ним побачиться. Поволі слони підійшли під самі брами столиці. Мури були старі, і суворі. Брама відразу відкрилась і вони віхали в середину. Підіхавши під величезну будівлю, з копулою, Мунґо звелів слонам зупинитись.

Далі вони всі позлазили зо слонів і Мунґо вказав вязням вхід до цеї палати. На порозі він зупинив їх словами: „Ви, білі, зачекайте тут, поки я не вернусь назад до вас". Обертаючись іще раз до них, він додав: „А потім ви вже будете говорити з Аґні". Те слово він вимовляв з великою пошаною.

„Коли цей Аґті не привитає нас як слід, я його почастую", заговорив безжурно Пері. „Зберігайте силу, пане О'Рурк", завважив Тарзан. „Нам справді треба буде вашого запалу". Втім вернувся Мунґо і заговорив: „Тепер ходіть, Тарзане і ви всі, підемо до Аґті". При тім Мунґо глибоко зідхнув.